

CIRKUS MERANO

Det Kongelige Landbruks- og Matdepartement
v. saksbehandler Ragna Følling Elgjo
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Landbruks- og matdep.

2007/1972 - 12	
Mottatt:	5 FEB 2008 MP/SDD
Saksbeh.:	RFE
Ark.:	571
Kopi:	
Avskr.:	

Aurskog, den 2. februar 2008

Vedr. ny lov om dyrevelferd – alminnelig høring –

Deres ref. 200701972- reg. 19.11.2007 i Kultur- og kirke departementet, nr. 2007,922-004:

Det vises til høringsutkast av 16.11.2007, videreformidlet til oss av Kultur- og kirke departementet den 19. november 2007.

Jeg vedlegger kopi av felles uttalelse fra de to største norske cirkus til Stortingets Næringskomité i forbindelse med høringsmøte vedr. St.meld.nr. 12 om Dyrehold og Dyrevelferd, datert 15.02.2003. Denne uttalelsen har samme gyldighet i dag, og gir et dyptgripende uttrykk for vårt syn.

Jeg er forundret over at ingen norske cirkus er nevnt som høringsinstans blant nærings- og interesseorganisasjoner i det nye hørings-utkastet! Eneste instans som her nevnes er Dyreparken i Kristiansand ASA! Jeg fikk utkastet tilsendt fra Kulturdepartementet, fordi man der hadde reagert på at norske cirkusbedrifter er utelatt i en sak som gjelder selve grunnlaget for vår drift.

Norske cirkusbedrifter har jevnlig har vært i kontakt med så vel Mattilsynet som departement om det nye forslaget siden høsten 2002, og jeg finner det ganske urimelig at vi er utelatt!

I selve høringsutkastet er norske cirkusbedrifter så vidt nevnt i kapittel 4.5.2 – Trening, fremvisning og konkurranser.

Jeg håper derfor at det nå taes hensyn til vårt syn, formulert i vår uttalelse til Næringskomiteen.

Jeg nevner også at vi er nevnt spesielt i Forskrift av 2007-08-10 nr. 955, den såkalte "Sirkusdyrforordningen". Denne forordningen ble vi først gjort kjent med i et skriv fra Mattilsynet av 18.01. 2008. Det er mitt håp at myndighetene nå begynner å ta norske cirkusbedrifter på alvor, slik at vi unngår å plutselig bli konfrontert med forskrifter og regler vi ikke er gjort kjent med.

De senere år er følgende dyrearter blitt presentert i norske cirkus:

Elefanter, hester, hunder, kameldyr og sjøløver. Disse dyreartene ønsker vi å beholde.

Det vises til vedtaket i EU-parlamentet av 13. oktober 2006 der det fastslåes at "det klassiske cirkus, med dyr, er en del av den europeiske kulturarv".

Det er mitt håp at jeg holdes løpende underrettet om den videre behandling av denne sak.

Mvh

Knut Dahl

Direktør

e-post: knut@merano.no, tlf. 951 33333

MERANO Norges National Cirkus AS, Postboks 458, Økern, 0513 Oslo, Norway
Vinterkvarter: Bogstad Industriområde, 1930 Aurskog
Tlf: 47+63 86 33 33 - Fax: 47+63 86 33 44 - Turné 47+91 51 00 00 - /1
Foretaksnr: 933 090 205 / Bankgiro 1271.10.40690

CIRKUS MERANO

Kultur- og Kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Aurskog, den 2. februar 2008

VEDR. NY LOV OM DYREVELFERD – ALMINNELIG HØRING –
Reg. 19.11.2007 i Kultur- og Kirkedepartementet, nr. 2007,922-004,
Ref. 200701972 i Landbruks- og Matdepartementet :

KOPI

Det vises til tilsendt høringsutkast samt til telefonsamtale november 2007.
Vedlagt følger kopi av mitt svar til Landbruks- og Matdepartementet, dags dato,
samt kopi av felles uttalelse fra de to største norske cirkus i forbindelse med Høringsmøte om
St.meld. nr. 12 i Stortingets Næringskomite den 15.02. 2003.

Jeg vil sette stor pris på å bli holdt løpende underrettet om saksbehandlingen, og står mer enn
gerne til disposisjon dersom noe ønskes utdypet, forklart bedre eller at man ønsker å avlegge
min bedrift et besøk for personlig å sette seg inn i forholdene.

Med vennlig hilsen

Knut Dahl
Direktør
e-post: knut@merano.no
Telefon: 951 33333

CIRKUS MERANO

Til Stortingets Næringskomité
Stortinget
0026 Oslo

KOPI

HØRINGSMØTE OM ST. MELD NR. 12,
OM DYREHOLD OG DYREVELFERD
Orientering fra norske cirkusdirektører
Oslo, den 19. februar 2003

NORGES CIRKUS
ARNARDO

Orientering fra norske cirkusdirektører:

Norske cirkusdirektører har jevnlig forsøkt å informere myndighetene om vårt dyrehold og vårt syn på dyrevelferd, særlig etter 1995, da vi fikk direkte henvendelse fra Råd for Dyreetikk. Vi har de siste år vektlagt å kommentere Dyrehelsetilsynets innspill i forbindelse med forslag til ovennevnte Stortingsmelding, men har fortsatt en følelse av at det er liten interesse for våre synspunkter og erfaringer. **For å sitere Landbruksminister Sponheims uttalelser til media sist høst er "norske cirkus en liten næring, så det betyr så lite"...**

Likevel kan de fire bedriftene innen denne næringen notere seg for ca. 500 000 betalende tilskuere hvert eneste år (!) og besøkstallet er økende!

Vi er hundre prosent selvfinansierende, vi gjestespiller over hele landet, og mange steder er vi det eneste underholdningstilbud til tettstedenes innbyggere.

Når vi går inn i et nytt distrikt sender vi reiserutene til fylkesveterinærene slik at de kan foreta sine uanmeldte kontroller. (Vi vedlegger kopier av noen av veterinærrapportene – det er dessverre et fåtall som tar bryderiet med å skrive slike).

Med unntak av veterinærene kan vi dessverre ikke erindre å ha hatt besøk av personer som aktivt har tatt del i utformingen av St.melding nr. 12. Dette finner vi beklagelig, vi føler at mange misforståelser kunne vært unngått dersom vi hadde hatt tettere kontakt.

Generelt om Cirkus i Norge:

Det eksisterer i dag fire cirkusbedrifter i Norge av forskjellig størrelse.

Alfabetisk rekkefølge: Cirkus Agora, Cirkus Arnardo, Cirkus Merano og Cirkus Zorba.

Alle benytter transport med biler, men transportavstandene pr. døgn kan variere. Et cirkus på turne i Finnmark får – i de 16 - 18 dagene man gjester dette fylket – naturlig nok lengre transportetapper enn hva man har i Sør-Norge.

Sesongen er på seks måneder. Noen av bedriftene besøker 140 byer og tettsteder årlig, andre har 120 besøkssteder. Dersom man ligger i større byer over lengre tid blir det færre steder, og følgelig mindre transport.

Gjennomsnittelige transportetapper pr. døgn for samtlige cirkus er ca. 60 kilometer.

Samtlige cirkuseiere har i alle år vært opptatt av et godt dyrehold og dyrevelferd!

Vi stiller meget strenge krav til artistenes dyretransportvogner, og kan faktisk vise til dyretransporter med overrislingsanlegg, aircondition og videoovervåking med kommunikasjon fra førerhuset.

Men i likhet med Dyrehelsetilsynets representanter er også cirkuseierne opptatt av at dyreholdet kan gjøres enda bedre!

Konkret til St.melding 12:

Pkt. 6. 2. 28: Her hevdes det at "flere land har innført restriksjoner". Da dette er ukjent for oss bransjefolk ber vi om å få vite hvilke land og dyrearter dette gjelder. Ellers blir dette bare en ubegrunnet påstand.

Pkt. 6. 2. 28. 2 - Dyrearter: "I enkelte land finnes imidlertid cirkus uten dyr" står det i St.meld. 12. Vi går ut fra at man her tenker på fenomenet "Ny-Cirkus", som alle er avhengig av statsstøtte/subsidiering for å overleve. Det kanadiske Cirque de Soleil har seks turneer i forskjellige deler av verden, også i Europa, men dette er en blanding av cirkus og teater/ballett. Da de startet sin virksomhet fikk de 70 millioner kroner fra den kanadiske stat!

Erfaringer fra forsøk med "ny-cirkus" her i landet viser at det ikke er publikumsgrunnlag for dette. Bærum kommune har tidligere subsidiert "ny-cirkus" på Kadettangen, men har nå valgt å kutte dette ut. Det viste seg at det ble brukt "artister" som ikke holdt det samme kvalitetsnivået som artister i de klassiske cirkus. Programmene ble en blanding av "artisteri" og teater/ballett-effekter. Med unntak av Cirque de Soleil er dette et gjennomgående fenomen ved "ny-cirkus" ute i Europa.

Pkt. 6. 2. 28. 3 - Hold og stell: Samtlige norske cirkus kjører utenom rushtid for å hindre kødannelse. **Blant annet av hensyn til dyrene holder vi lavere fart enn annen trafikk.** Derfor kjører vi enten tidlig om morgenen eller etter forestillingens slutt om kvelden.

Fotlenker på elefantene: Disse brukes nå normalt bare ved stell og pleie av dyrene og er til mindre sjenanse og mer human enn et halsbånd er for en hund.

Der forholdene ligger til rette for det, og når klimaet gjør det mulig, forsøker vi å la dyrene gå løse i innhegning. Dessverre hender det at lokale myndigheter nekter oss å gjøre dette, som f. eks. på Kyrksæterøra (der myndighetene er redde for at elefantene skal forsyne seg av skogen).

Tidligere var det vanlig at cirkusdyr deltok i opptog eller parader. Særlig for elefantene var dette fin mosjon. I dag må vi bruke transportvogn for å flytte en elefant 200 meter.

Bortsett fra Cirkus Zorba, som bruker norske husdyr, har ingen norske cirkus i dag dyr ved sine vinterkvarter.

Pkt.6. 2. 28. 4 – Trening og oppvisning: Her er det mye "synsing" å lese i Stortingsmeldingen. *"Det vesentlige av trening og dressur av dyrene er gjort før sesongens start"*. For oss virker det som om man tror at dyr som vises i norske cirkus kommer direkte fra jungelen, trenes litt for så å bli vist frem her. Faktum er at mange av cirkusdyrene har vært i cirkus eller dyrehager siden de ble født. Vi skal ikke underslå at det tidligere, så lenge jakt på elefanter var tillatt, ble utført "babyelefanter" til Europa. **Disse dyrene ville ellers omkommet.**

Vi gjør oppmerksom på at det i enkelte afrikanske land, særlig Kenya, nå skytes ca. 8000 elefanter årlig fordi de ødelegger avlingen. Og i Bangkoks gater er det registrert ca. 800 elefanter – utstyrt med blinklys og refleks... Vi må ikke glemme at elefanter i enkelte land har vært brukt som transport- eller arbeidsdyr slik vi her i landet tidligere brukte hester.

Samtlige elefanter og andre eksotiske dyr som vises i norske cirkus har Europa som base. De følger sine eiere fra det ene cirkus til det andre. Det er korrekt at dyrene taes inn i manesjen utenom forestillingstidene, men dette er for å bli mosjonert samt forsterke kontakten og trygghetsfølelsen mellom dyr og eier. Som nevnt ovenfor setter lokale myndigheter grenser for lufting og mosjon i friluft.

De siste 15 – 20 år har det skjedd store forandringer når det gjelder dressur. I dag legges det vekt på å vise dyrenes naturlige bevegelser mer enn "kunststykker"!

Vår bransje er så gjennomslukt at vi vet hvilke dressurmetoder som benyttes i utlandet. Vi engasjerer aldri artister som vi mistenker for å behandle sine dyr dårlig.

Vi kjenner til video-opptaket som er gjort i et britisk cirkus, og vi vil ikke underslå faktum at det kan forekomme mennesker også i vår bransje som aldri skulle hatt med dyr å gjøre. Vi har tross alt over 1200 cirkus i dagens Europa. Av disse er det 100 bedrifter som regnes som store og seriøse. Norge og Skandinavia hører til tetsikkert av disse. Den omtalte videoen blir av mange cirkuseiere mistenkt for å være et "bestillingsverk" fra ekstreme dyrevernere. Når det gjelder påstanden om "latterliggjøring" og "nedverdiggende" skjønner vi ikke hva forfatterne av St.melding 12 mener. Det er et faktum at cirkusmennesker har enorm respekt for alle dyr – det samme har publikum.

Pkt. 6. 2. 28. 5 – Fysisk helse: Vi mener at norske veterinærer etter hvert har fått god

kompetanse på de dyr som vises i norske cirkus. Men de største ekspertene er eierne selv, som har hatt dyrene i forpleining i mange år. Dersom det oppstår problemer og veterinær må tilkalles opplever vi at dyrenes eiere og norske veterinærer snakker samme språk. Vi viser ellers til vedlagte veterinærreporter.

Pkt. 6. 2. 28. 7 – Avl: I dag er all eksport av ville elefanter forbudt, men som vi har nevnt under pkt. 6.2.28.4 forekom dette før. I dagens Europa finnes det ca. 850 elefanter. 290 av disse er cirkuselefanter, de resterende 560 befinner seg i dyrehager. **Vi ser det som et overordnet mål å ta vare på disse, og gi dem et best mulig liv så lenge de lever.** Et forbud mot elefanter i norske cirkus medfører bare at de fremvises i andre europeiske land. Et generelt forbud mot fremvisning av elefanter i Europa vil resultere i at dyrene enten må plasseres i en eller annen form for dyrehage eller avlives. Det vil ikke være mulig å sende dem tilbake til naturen, de vil ikke overleve.

Pkt. 6. 2. 28. 8 – Transport: Ingen av dagens cirkusdirektører kjenner til at det har forekommet transportskader på cirkusdyr i Norge. Vi vektlegger utformingen av oppholdsrommet i transportvognene, og Næringskomiteen er velkommen til å se på disse – når som helst.

Pkt. 6. 2. 28. 9 Avliving/slakt: Cirkusdyr, spesielt elefanter, blir eldre enn sine ville artsfrender. De betraktes faktisk som ”familiemedlemmer” av sine eiere.

Boks 6. 34 Eksterne utspill:

Vi ser at 19 innsendere har tatt opp begrepet cirkusdyr. **Vi gjør oppmerksom på at norske cirkus de senere år er blitt hetset av ekstreme dyrevernerne, og at disse gruppene ikke alltid vet hva de snakker om. Vi håper at utsagn derfra blir vurdert nøye og kritisk – på lik linje med våre egne utsagn.** Dyrevernerne har en egen evne til å markere seg ved cirkus, med full mediedekning. Vi føler at denne gruppen bevisst bruker cirkus for å fremme sine synspunkter, de får mer omtale ved dette enn om de demonstrerte ved et fjøs eller en pelsdyrfarm. Ved Cirkus Meranos Oslopremiere for fire år siden lenket en gruppe av disse seg fast til publikumsinngangen. Mange av dem ble arrestert og deretter bøtelagt – og ikke bare for den ulovlige demonstrasjonen.

Publikum som besøker norske cirkus gir uttrykk for at de ønsker å se dyr – særlig elefanter og sjøløver. De gir ofte uttrykk for at norske cirkus viser for få dyrearter. Å innføre enda flere restriksjoner vil få store konsekvenser for næringen, for noen vil det ende med nedleggelse av driften. Selv om næringen er liten, at vi er få bedrifter, vil vi hevde at vi legger igjen meget store summer til stat og kommuner.

Publikum er våre største kritikere. Ingen norsk cirkusdirektør vil våge å vise fram dyr som ikke får godt stell og pleie. Å vise fram en hest som halter er i våre øyne uhørt!

Det er vårt håp at Næringskomiteen nøye vurderer vårt syn, selv om vi bare utgjør ”en liten bransje”.

Vennlig hilsen

Arild Arnardo
Direktør

Cirkus Arnardo

Knut Dahl
Direktør

Cirkus Merano

Vedlegg: Div. veterinærreporter